

**Karta przedmiotu oferowanego w Szkole Doktorskiej nr 3
– semestr letni 2021/2022**

TYTUŁ
Filozofia w kontekście nauki i techniki: seminarium dla doktorantów
JEDNOSTKA PROWADZĄCA
Szkoła Doktorska nr 3
DYSCYPLINA NAUKOWA
Filozofia
JEDNOSTKA REALIZUJĄCA
118000 - Wydział Administracji i Nauk Społecznych
OPIS SKRÓCONY PRZEDMIOTU
(a) przedstawienie i omówienie klasycznych problemów i metod filozoficznych oraz ich związków z zagadnieniami nauk ścisłych, przyrodniczych i technicznych, (b) ukazanie filozofii jako środka wiązania problematyki nauk humanistycznych i społecznych z naukami ścisłymi, przyrodniczymi i technicznymi "filozofia w nauce i nauka w filozofii", różnice pomiędzy naukami społecznymi i humanistycznymi a techniką i naukami matematyczno-przyrodniczymi, (c) przedstawienie podstawowych kierunków i stanowisk filozoficznych uwzględnieniem ich roli w powstawaniu nowych teorii naukowych (ogólna i szczególna teoria względności, mechanika kwantowa, mechanika klasyczna, podstawowe teorie matematyczne i informatyczne (m.in. teoria zbiorów, teoria kategorii, teoria toposów), (d) elementy filozofii techniki i nauki, w tym główne teorie rozwoju nauki i techniki wraz z ich mechanizmami, (e) ukazanie roli filozofii dla rozwoju współczesnej nauki, techniki i społeczeństwa
OPIS PRZEDMIOTU
Por. punkt poprzedni oraz: uczestnicy seminarium przygotowują referaty na tematy uzgodnione z prowadzącymi seminarium. Referaty te są przedmiotem otwartej dyskusji uczestników seminarium i prowadzących; prowadzący uzupełniają diskutowane problemy o kwestie powiązane z treściami referatów, do których referaty nie odnoszą się bezpośrednio. Przykładowa lista tematów referatów oraz problemów omawianych w trakcie seminarium: 1. Co to jest filozofia? Główne kierunki i działy filozofii. 2. Metody filozoficzne. Filozofia a nauka. 3. Podstawowe terminy filozoficzne, ich znaczenie i zastosowanie.

4. Podstawowe teorie fizyczne a filozofia
 5. Powstanie filozofii i nauki (matematyki). Pierwsi filozofowie – presokratycy.
 6. Teorie prawdy i wiedzy.
 7. Koncepcje bytu. Bycie a byt u Heideggera.
 8. Problem uniwersaliów.
 9. Forma (idea) u Platona i Arystotelesa
 10. Metody fenomenologiczne.
 11. Technika a nauki ścisłe: różnice i podobieństwa.
 12. Główne problemy etyki a nauka.
 13. Poglądy Heideggera na technikę.
 14. Ewolucja poglądów w filozofii nauki: model kumulatywny, Koło Wiedeńskie, Popper, Kuhn, Lakatos, Feyerabend.
 15. Postmodernizm i dekonstrukcjonizm.
 16. Problem dusza/ciało.
 17. Kartezjusz a sceptycyzm.
 18. Podział sądów u Kanta.
 19. Teoria czterech przyczyn u Arystotelesa.
 20. Intuicja w badaniach naukowych i technice.
 21. Sztuczna inteligencja.
 22. Filozofia techniki.
 23. Analiza pojęcia przyczyny i związku przyczynowego
- Inne propozycje do ustalenia w czasie seminarium w uzgodnieniu z jego uczestnikami i w zależności od ich potrzeb.

LITERATURA

Literatura podstawowa:

1. W. Tatarkiewicz: Historia filozofii, t. 1-3, PWN (liczne wydania)
2. A. B. Stępień „Wstęp do filozofii”, RW KUL (kilka wydań).
3. K. Ajdukiewicz Zagadnienia i kierunki filozofii (Teoria poznania, Metafizyka), Warszawa 1984;

Literatura uzupełniająca:

Odpowiednie pozycje będą zalecane adekwatnie do wybranych tematów referatów seminaryjnych

W zalecanych pozycjach będą wskazywane odpowiednie fragmenty.

Poniżej podano przykładowe pozycje, ale lista jest otwarta:

1. R. Ingarden U podstaw teorii poznania, Warszawa 1971;
2. G. Reale Historia filozofii starożytnej, (3 tomy), RW KUL, Lublin 1997;
3. R. Murawski Filozofia matematyki. Zarys dziejów, PWN, Warszawa 1995;
4. V. Dusek Wprowadzenie do filozofii techniki, Wyd. WAM, Kraków 2011
5. G. Parsons The Philosophy of Design, Polity Press, Cambridge 2016
6. R. Ingarden Książeczka o człowieku, wiele wydań;
7. R. Ingarden Wykłady z etyki, PWN 1989;
8. K. Wojtyła Osoba i czyn, wiele wydań.
9. I. Kant Krytyka czystego rozumu, t. I, II, PWN, W-wa 1986;
10. M. Heidegger Bycie i czas, PWN, W-wa 1994;
11. Platon Parmenides, wiele wydań;
12. Kartezjusz Rozprawa o metodzie, wiele wydań;
13. Euklides Elementy (dostępne w Internecie);
14. G. Frege Sens i znaczenie. w: G. Frege Pisma semantyczne, PWN Warszawa 1977.
15. Z. Król Platon i podstawy matematyki współczesnej. Pojęcie liczby u Platona, Wydawnictwo Rolewski, Złotoryja k/Torunia 2005;

16. Z. Król *Platonism and the development of mathematics. Infinity and geometry*, Wyd. IFiS PAN, Warszawa 2015.

EFEKTY UCZENIA

Wiedza: Doktorant zna i rozumie podstawowe stanowiska i metody filozoficzne w kontekście współczesnej wiedzy naukowej i techniki. Dostrzega związek rozwoju nauki i techniki z filozofią w kontekście rzeczowym i historycznym. Zna i rozumie podstawowe teorie, stanowiska i zagadnienia w filozofii nauki, filozofii techniki oraz filozofii matematyki (w tym informatyki). Zna i rozumie specyfikę i rolę współczesnych nauk humanistycznych dla rozwoju nauki i techniki.

[[Powyższe efekty wpisują się w następujące efekty dot. wiedzy określone dla Szkoły:

- a) w stopniu umożliwiającym rewizję istniejących paradygmatów – światowy dorobek, obejmujący podstawy teoretyczne oraz zagadnienia ogólne i wybrane zagadnienia szczegółowe – właściwe dla wybranych dyscyplin naukowych reprezentowanych w szkole, w tym najnowsze osiągnięcia nauki w obszarze prowadzonych badań,
- b) główne tendencje rozwojowe dyscyplin naukowych reprezentowanych w szkole,
- c) metodologię badań naukowych w dyscyplinach reprezentowanych w szkole,
- d) zasady upowszechniania wyników działalności naukowej, także w trybie otwartego dostępu,
- e) fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji,
- f) ekonomiczne, prawne, etyczne i inne istotne uwarunkowania działalności naukowej.]]

Umiejętności: Doktorant potrafi dostrzegać związki pomiędzy fundamentalnymi problemami nauki i techniki a filozofią. Umie dostrzegać problemy filozoficzne w swojej dyscyplinie wiedzy. Potrafi posługiwać się podstawowymi kategoriami i terminami filozoficznymi w kontekście problemów nauki i techniki.

[[Powyższe efekty wpisują się w następujące efekty dot. umiejętności określone dla Szkoły:

b) wykorzystywać wiedzę z różnych dziedzin nauki do twórczego identyfikowania, formułowania i innowacyjnego rozwiązywania złożonych problemów lub wykonywania zadań o charakterze badawczym, zwłaszcza problemów i zadań o znacznym potencjale aplikacyjnym, a w szczególności:

- definiować cel i przedmiot badań naukowych, formułować hipotezę badawczą,
- rozwijać metody, techniki i narzędzia badawcze oraz twórczo je stosować,
- wnioskować na podstawie wyników badań naukowych,

c) dokonywać krytycznej analizy i oceny wyników badań naukowych, działalności eksperckiej i innych prac o charakterze twórczym oraz ich wkładu w rozwój wiedzy, w szczególności – ocenić przydatność i możliwość wykorzystania wyników prac teoretycznych w praktyce,

upowszechniać wyniki działalności naukowej, także w formach popularnych,

g) inicjować debatę i uczestniczyć w dyskursie naukowym, prezentować w sposób zrozumiały swoje osiągnięcia i koncepcje oraz przytaczać właściwe argumenty w dyskusjach naukowych oraz debatach publicznych o różnorodnej tematyce,

j) samodzielnie planować i działać na rzecz rozwoju własnego oraz innych osób,]]

Kompetencje społeczne:

a) uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych,

b) ciągłego podnoszenia kompetencji zawodowych i osobowych, w szczególności poprzez śledzenie i analizowanie najnowszych osiągnięć związanych z reprezentowaną dyscypliną naukową,

c) krytycznej oceny dorobku w ramach reprezentowanej dyscypliny naukowej oraz własnego wkładu w rozwój tej dyscypliny,

- d) inicjowania działań na rzecz interesu publicznego, wypełniania zobowiązań społecznych badaczy i twórców, w tym:
- zaangażowania się w kształcenie specjalistów w reprezentowanej dyscyplinie oraz innych działań prowadzących do rozwoju społeczeństwa opartego na wiedzy,
 - przekazywania społeczeństwu – m.in. poprzez środki masowego przekazu – informacji i opinii dotyczących osiągnięć nauki i techniki we właściwy, powszechnie zrozumiały dla danego kręgu odbiorców sposób, z uzasadnieniem różnych punktów widzenia,
- e) myślenia i działania w sposób kreatywny i przedsiębiorczy,
- f) zachowywania się w sposób profesjonalny, przestrzegania zasad etyki zawodowej, podtrzymywania i rozwijania etosu środowisk badawczych i twórczych, w tym:
- prowadzenia działalności naukowej w sposób niezależny,]]

METODY I KRYTERIA OCENIANIA ORAZ FORMA ZALICZENIA ZAJĘĆ

Podstawą zaliczenia przedmiotu jest

1. Obecność na zajęciach, 2. Realizacja przynajmniej jednej prezentacji dotyczącej wybranego z listy tematu, 3. Zainicjowanie i poprowadzenie dyskusji związanej z tematem prezentacji, 4. Aktywny udział w zajęciach (udział w dyskusji, argumentowanie własnego stanowiska etc.), 5. Przesłanie plików z prezentacją ze wskazaniem źródeł i bibliografii. Ocena końcowa będzie określona na podstawie oceny związanej z realizacją powyższych warunków. Ocena 3,0 otrzymuje doktorant, który przedstawił tylko prezentację i przesłał w/w plik.

Warunki: aktywne uczestnictwo studenta w zajęciach lub pozytywna ocena pracy zaliczeniowej. Przygotowywanie się do zajęć na podstawie podanej literatury i materiałów źródłowych.

JĘZYK WYKŁADOWY PRZEDMIOTU		PUNKTY ECTS
polski		6
FORMA PROWADZONYCH ZAJĘĆ	WYMIAR GODZIN	PROWADZĄCY
Seminarium (SEM)	60	Zbigniew Król, dr hab., prof. uczelni